

1980

Toyen /Marie Čermínová (1902 – 1980)

Obraz, 1932

Vystavené dílo **Obraz** představuje surrealistickou polohu tvorby malířky. Z barevné struktury se na plátně vydělují plastické novotvary a záhadné a neurčité objekty, které zapojením do neskutečného prostředí nabývají nových symbolických, pro diváka však často nedešifrovatelných, fantazijních významů. Jakoby zde zněla slova Toyen: „V temném sále života se dívám na projekční plátno svého mozku.“

Marie Čermínová se narodila v rodině poštovního pomocníka. V šestnácti letech odešla z domova a živila se na Žižkově jako dělnice při výrobě mýdla. V letech 1919 – 1922 studovala na Umělecko-průmyslové škole dekorativní malbu. Pseudonym Toyen pro ni údajně vymyslel Jaroslav Seifert v letech, kdy již byla součástí avantgardního hnutí a chodila v pánském obleku.

Velmi významné se pro ni stalo celoživotní přátelství s malířem, spisovatelem a fotografem Jindřichem Štyrským (1899 – 1942). Seznámili se na ostrově Korčula v létě roku 1922. Společně se od roku 1920 připojili k avantgardnímu sdružení mladé české generace, k Uměleckému svazu Devětsil. Roku 1925 odjeli do Paříže, kde následujícího roku vyhlásili vlastní směr – *artificialismus*, který představoval originální poetickou alternativu k surrealismu a abstrakci a byl protikladný kubismu.

Toyen byla také příslušnicí surrealistické skupiny kolem André Bretona a Paula Eluarda, se kterými se Toyen a Štyrský seznámili v Paříži. Po návratu z Paříže, v roce 1934, se stali zakládajícími členy Skupiny surrealistů v ČSR (společně také s Bohuslavem Broukem, Karlem Teigem, Vincencem Makovským, či Vítězslavem Nezvallem aj.).

Jindřich Štyrský zemřel během okupace v roce 1942. Toyen ve svém bytě ukrývala surrealistu židovského původu, básníka a výtvarníka Jindřicha Heislera (1914 – 1953). V předtuše blížícího se politického převratu opustili Československo a usadili se v Paříži. Toyen navázala na své předválečné kontakty – dobře se znala s hlavními představiteli surrealismu André Bretonem a Benjaminem Péretem.